

Супыніць зьверствы фашысцкіх разбойнікаў

Недапусьцім забойства лепшых рэволюцыйных змагароў

ПРОЛЕТАРЫ УСІХ КРАЕВ, ЗЛУЧАЙЦЕСЯ

Чырвоная ЗМЯНА

№ 198 (1467) | ЧАЦЬВЕР, 27 жніўня 1931 г.

ШТОДЗЕННАЯ ГАЗЭТА РА-
БОЧА-СЯЛЯНСКАЯ МОЛАДЗІ
Орган ЦК і Менгаркому ЛКСМБ
Умовы падпіскі:

1 месяц	30 кап.
3 месяца	90
6 месяца	1 р. 80
1 год	3 р. 60

АДРАС РЕДАКЦЫІ:
Менск, вул. Нарда Маркова, 35
Тэлефон: рэдакцыя—7-25,
секрэтариат—12-19.
АДРАС КАН. ОРГ:
Комсомольская 25, тэлеф. № 108.
ГОД ВЫДАВАННЯ XI.

Конт. асобнага № 2 кап.

На шляху да рашаючых боёв

Рэзкае абвостранне класовай барацьбы ў Польшчы, Зах. Беларусі і Зах. Украіне характарызуецца яшчэ дзялейшым, больш магутным уздымам рэволюцыйнага руху на вышэйшым ступені, больш жэўкім нарастаннем прадпачылак рэволюцыйнага крызісу. Выступленні пролетарыату, уздым на барацьбу шырокіх мас працоўнага сялянства, рост нацыянальна-вызвольнага руху на Зах. Беларусі і Зах. Украіне набываюць выключна бурны характар. Хатня гэтэ уздым не роўнамерны, але-ж ён ідзе па лініі злучэння эканамічнай барацьбы з барацьбой палітычнай. Ён характарызуе рост палітычнай і кіруючай ролі камуністычнай партыі ў шырокіх працоўных масах. Разам з тым, гэты уздым спадарожваецца ўсе большым уцягненнем у рэволюцыйную барацьбу хістаючыхся элементаў дробнай буржуазіі, ён спадарожваецца ростам бражнага сярэдняга класа, якіе выключна на ўзмашненнем наступнаў фашысцкай дыктатуры і на іх матар'яльнае становішча. Акрамя таго, в-лізірнейшае значэнне ў разгортванні рэволюцыйнага руху мае рост рэволюцыйных настроў у салдацкіх масах.

Руку на дапамогу

Рабочыя, служачыя і студэнты практыканты саўгасу Падбярэзье, Віцебскага р-ну, арганізавалі агульны суботнік у карысць МОПР.

Работы віцебскай фабрыкі "Сыгн Індустрыялізацыі" тав. Чыжоўскі унёс у фонд дапамогі політзняволеным 50 р.

3000 рабочых і работніц ланцонай фабрыкі імя Клары Цэткін рашуча пратэстуюць супроць зьдзекаў фашыстаў над політзняволенымі.

На мітынгу пратэсту рабочыя паставалі ўзмацніць мопраўскую работу, арганізаваць новыя брыгады імя МОПР у Парыскай Комуны, ліквідаваць запавычанасць на членскіх узносах у МОПР, пера-выканаць прамфінплан.

Для таго, каб затрымаць рэволюцыйнае шырокае мас, каб даць магчымасць катан Пільсудскага працягваць разбойнічыя расправы з рэволюцыйнымі выступленнямі, расправы з авангардам іх—камуністычнай партыяй. Але-ж рост рэволюцыйнага руху з кожным днём з'яўжае манэўраную базу сацыяльнай нацыянальна-вызвольнай барацьбы. Апукавыя масы рабочых і працоўных усе больш пачынаюць адходзіць ад сваіх "правадыроў", а правадары ўсе больш выконваюць ролю апоры фашысцкіх катан у крывавай расправе з нарастаючым рэволюцыйным рухам.

Крывавае тэрор—адзіны сродак, за які ў перадыротаў агоні хапача польскіх фашыстаў. Вакож яго групуецца ўсе чорныя сілы, пачынаючы ад соцыяльна-і нацыянальна-вызвольнай, служак царскай і ка-чаючых дэкаляванымі элементамі, крмінальнымі злачынцамі, бандамі галаварэзаў, жарманічкікаў забойцаў і г. д.

На так даўно "святлы" мітрополіт Дзінісёў з'яўляецца з спецыяльным пасланнем да ўраду, у якім патрабаваў вызвалення Кларэ—забойцы савецкага паўнамоцнага прадстаўніка ў Варшаве тав. Бойкава. Фашысцкая ахрынікі зараз склалі хаўрус з к-м-інальнымі элементамі для фізічнага знішчэння політзняволеных у турмах фашысцкае Польшчы. Падкупленыя прадстаўнікі ўлады, урадавыя чыноўнікі, паліцыйны банды крмінальна-інальных злачынцаў збіваюць політзняволеных. Менавіта дзеля таго, каб зручыць ажыццяўляць рэжым фізічнага знішчэння рэволюцыйна-інальных фашысцкіх урад і ўвёў новы турэмны рэгімант. Гэты рэгімант ужо пачаў ажыццяўляцца з 21 жніўня.

Але-ж усім гэтым фашысцкай дыктатура падрубае сук, на якім сядзіць. Хуткае ізрастанне прадпачылак рэволюцыйнага крызісу ў Польшчы—у наўнасці. Галоўным лезу-гам польскай кампартыі на даным этапе з'яўляецца змаганне за ўладу праз паўздушэння запатрабаванні працоўных.

Для гэтага неабходна далейшае умацаванне партыі, пашырэнне яе ўплыву ў масах, распаўсюджванне рэволюцыйных прыкладаў Савецкага Саюзу і ўмацаванне асяляга рэволюцыйнага фронту з нямецкім пролетарыятам.

У пролетарскай рэволюцыі—адзіны шлях сацыяльнага і нацыянальнага вызвалення прыгнечаных мас Польшчы, Зах. Беларусі і Зах. Украіны.

За поўную рэалізацыю пазыкі "3-ці рашаючы"

„ПЯЦЬ ХВІЛІН І БЯЗ СПРЭЧАК“

вынік опартуністычных адносін да рэалізацыі пазыкі з боку паасобных комсамольскіх арганізацый

Прыцягнуць да адназначыці опартуністых з Сураскага РК ЛКСМБ, забяспечыць поўнае выкананне плянаў на працягу бліжэйшых дзён

Кантрольная заданне на рэалізацыю пазыкі "3-ці рашаючы" па горадзе і колгасным сектары перавыканана. Значна адстае аднаасобны сектар. Комсамольскія арганізацыі за апошні час паслабілі сваю ўвагу да рэалізацыі пазыкі. Большасць ячэек ня выканалі паставы ЦК УсеЛКСМБ аб вярбоўцы кожным комсамольцам 6 падпісчыкаў. Патрэбна зараз-жа ўзмацніць удзел комсамолу ў рэалізацыі пазыкі. Паслаць спецыяльныя брыгады на вёскі, паставіць задачу перад кожным комсамольцам: дабіцца шляхам разгортвання арганізацыйна-масавай работы выканання паставы ЦК УсеЛКСМБ. І верасяня мы павінны рапартаваць ураду аб поўнай рэалізацыі пазыкі сярод аднаасобнага сектара.

„У спрэчках не выступаць“!

Сураж. Райком ЛКСМБ, на чале з сакратаром, не разумеюць валай палітычнай важнасці рэалізацыі пазыкі "3-га рашаючага". Ёсць яскравы факт. Сакратар райкомолу, у той час, як комсамольскі лэйка і на вёсцы не вяртаецца ніякай працы на рэалізацыі пазыкі, для інфармацыі па гэтаму вытатляю на пленуме райкому КОМ даў 5 хвілін і катэгорычна забараніў выступленне ў спрэчках па пытанню рэалізацыі пазыкі.

Раўняцца па лепшых

ГОРНІ. Дзякуючы валайкой рабоце, праведзенай комсамольскай ачэйкай і грамадска-і, усе колгаснікі "Чырвонага Агарада", "Чырвонай Фэрмы", "Ірасьвету" падпісаліся на месачны заробатак на пазыку "3-ці рашаючы".

ЛЮБАНЬ. Кантрольнае заданне рэалізацыі пазыкі "3-га рашаючага" колгасам "Чырвоная зорка" перавыканана на 120 руб. За выключэннем колгаснікаў: Стрыганя, Ялвіча і Прымушэні, усе колгаснікі падпісаліся на пазыку.

Бурда.

Узварушыць усю грамадзкасць

РАГАЧОУ. (Ад нашага юнкура). Рэалізацыя кантрольных лічбаў падпіскі на пазыку "3-ці рашаючы" па запольскім сельсавеце знаходзіцца ў галоўным стане. Выкананне складае 47,6 проц.

Гэта тлумачыцца тым, што грамадзкасць, на чале з камісіяй сядзевінічання і ае старшыня тав. Сталіровым не падалі гэтай кампаніі вядомага палітычнага значэння. Сярод аднаасобнікаў пазыка рэалізавана ўсяго на 12,7 проц. задання.

Комсамольская арганізацыя павінна ўзварушыць усю грамадзкасць і дабіцца перавыканання кантрольнага задання. Семяноў.

На працягу дэкады рэалізаваць заданне

СЛУЦКА. Рэалізацыя пазыкі "3-ці рашаючы" па Ленінскім сельсавеце праходзіць мартуна. Заданне ў 10700 руб. да гэтага часу рэалізавана сярод колгаснікаў толькі на 4490 руб., сярод аднаасобнікаў на 835 руб.

Комсамольская ачэйка павінна мобілізаваць усе сілы і дабіцца на працягу дэкады рэалізацыі з такім разлікам, каб на кожны двор прышла на менш 10 руб. аблігавіц. Шаруніч.

Насустрэч сямнаццаці

Комсамолія Віцебшчыны да МЮД'у

* За ліпеня і палову жніўня прынята ў КОМ рабочай моладзі 1910 ч. Перадана ў партыю 252 комсамольцаў. За жніўне м-п арганізавана 11 новых колгасных ячэек. Ва ўсіх ячэйках р-ну арганізаваны гурткі "Ленінскай зарадкі" на палітычнай падрыхтоўцы на-вічкоў.

* Колькі пазуовы новай ланцонай фабрыкі ўзяў абавязак пусціць у ход фабрыку дзірмінона пуск назваць імям 17 МЮД'у. На пазуове ўжо адпрацавалі 150 чалавек комсамольцаў розных ячэек. Суботнікі працягваюцца. Пры ЦК ЛКСМБ створаны кантрольны пост, які со-чыць за ходам будаўніцтва.

* 26-га жніўня праводзіцца рабочая канферэнцыя рабочых гарбарнай прамысловасці па пытанню якасці прадукцыі. Такая-ж канферэнцыя рых-туецца і ў швейнай прамысловасці.

* 28-га жніўня праводзіцца канферэнцыя комсамольцаў-будульнікоў па пытанню ходу будаўніцтва. Да 17 МЮД'у будзе дзірмінона пазуавана дзірмінона ФЭВ будаўні. оу.

* 30 жніўня праводзіцца гарадзкі з'езд павятова-аператыўных груп 5-га верасня будзе праведзены агульна-гарадзкі комсамольскі маніўр.

* Понэрарганізацыя р-ну таксама ўключылася ў правядзенне МЮД'у. Гарбурю ЦКА выправадала канкрэтны плян па якому на мясцох распачата праца.

* Комсамольцы Баравінскага сельсавету ў падарунак 17 МЮД'у арганізуюць чырвоны абаз з хлебам.

Па комсамольскім ячэйкам

* На заводзе "Комунар" адчыняецца комсамольскі інтэрнат на 40 чал. Большая палова жытароў інтэрнату комсамольцы-навічкі. Па ініцыятыве калектыву ЛКСМБ "Комунару" пры заводзе адчыняецца школа-комбінат рабочай асветы. Пачынаецца комплектаванне. Тут каля 200 чал. будучыя вывучаць арганізм сваіх вархатаў. Дзірка АСОАвіхему арганізавала спецыяльныя гурткі па вывучэнню тавка-вай і авіясправы.

* На праведзенай канферэнцыі моладзі рымарнай фабрыкі (Менск) 8 чал. палалі калектывную зааду ў комсамол. 3 30 чал. да кантрольнага пленуму. Колькіт вырае зараз на 80 чал.

* Ва ўсіх цохах папярэвай фабрыкі "Гарой працы" (Добруш) арганізаваны планова-аператыўныя групы, якія да 17 МЮД'у праводзіць правэрку плянавыня пахаў.

* Пры літэатурным гуртку друкаркі тав. Сталіна арганізавана юнацкая сесія. У секцыю ўвайшло 25 наладных пачынаючых пісьменнікаў і поэтаў. 250 чал. ачэйкаў у вайсковым гуртку. Цэлі рыхтуюцца па вытворчых падарункаў 17 МЮД'у.

Па найданах фашысцкага тэрору

наносіць удары рэволюцыйная беларуская літаратура Заходняй Беларусі

Сёння мы прапануем увазе нашых чытачоў літаратурную старонку, прысьвечаную рэволюцыйнай літаратуры Заходняй Беларусі. Матар'ялы, падзеі, якія ніжэй апавядаюць пра героічную барацьбу пролетарыяту і працоўнага сялянства Заходняй Беларусі супроць фашысцкае дыктатуры Польшчы, сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне.

У гэтай жорстай бойцы клясаў, з якой пераможна выходзіць пролетарыят і якую ўзначальвае КПЗБ, нараджаецца беларуская пролетарская літаратура Заходняй Беларусі. За кратамі вастрогу, пад абсадам паліцыянта, у ціскіх страшэннага эканамічнага крызісу нараджаецца гэтая літаратура, якая мобілізуе працоўныя масы пад штандар КПЗБ.

С. Сьвіткі.

АМНІСТЫІ

Чалавека калі ста іх выйшла на вуліцу і накіравалася ў напрамку мисцонага астрогу. Высока гарэў, палыхаў полымем, быццам абліты кроўю траўспарант, на якім чыясыць рука вылісала толькі адно слова: «Амністыі».

Ішлі з узятай галавою і з п'янін і м'якага баявога гімну (сёння бунту і нэдзлі ў сьветляную будучыню грэмала над імі).

А тэрагі бязупынна павялічваліся ўсёйж новымі і новымі дэсэнткамі... сьцягамі... Усёйж новыя і новыя людзі дажучаліся да паколу.

Гэта ўжо ня ішла сотня, Гэта ўжо рухалася і шлыла амаль на некалькі тысячная гушча выкамі «беларусаў», заўсёды галодных, заўсёды прыгнечаных нявольнікаў.

Апручваліся ад нечаканага здарэньня поўдзёна паліцыянт маўкліва прапускалі паход, сыхадзчы з дарогі. А яны ішлі... Выскалі з голду маткі, жонкі з малымі дзіцянятамі на руках, з раскудлачанымі валасамі, з шырока расчыненымі, поўнымі адчаю, вачыма, старэнькія, сівыя як галубы, бацькі ледзь падмажучыя ногі, натоўпы запіканых дзяцей у лапманох, пераз якіх вызіралі косці, аблягненьня жоўтаю скураю, а між імі сотні чорных спрацаваных рабочых.

Вось на павароце вуліцы заблішчэў ланцуг халоднае сталі, скіраванай сваімі гасцямі да збліжэньня паходу. А ён гудзеў усёйж бліжэй і бліжэй... бурліў... памяхаліў...

Адзіны шалёны парыв... гукнула некалькі стрэлаў у ватоп і сталёвы ланцуг разлічыўся. Яшчэ момант і згіннула сталь, затоплена патаком жытых пел... і пераз некалькі часін толькі адзіны труп рабочага абзаінаў, тое месца, дзе нядаўна была сталёвая сцяна. А людзі патак капіўся ўжо далей.

Здалёка накіраўся вастрог. І з тысяч гудзеў рухалася паходу ўзвынілі і залуналі над галавою крыкі: «Амністыі! Амністыі!»

— Адайдзе нашых бацькоў, — крчалі галодныя, абдраныя дзеці...
— Нашых сыноў, мужыкоў, братоў — гуклі жанчыны...

Пачуў, убачыў вастрог. І з сотняў закратаваных воінаў, з сотняў гудзеў закутых амагароў грывнуў, паліўся на вуліцы гнян... залуналі поклічы... гукнула тысячгалоўнае «гура», Закрыжэў шэры, заўсёды маўклівы вастрог. Нават тоўстыя сьценны вастрогу не заглушэў поклічу барацьбіта, не заглушэў «песні заранкі свабоды. Грмыў, дрыжэў шэры вастрог.

А на вуліцы, перад жалезнаю вастрожнай брамай, бурліў, хадаўся людзі патак, які з часіны на часіну павялічваўся і вылілаў усёйж гразнейшым.

Узятая на нейкую скрыню таварышкімі, прам'яла жанчына: «нашых сыноў, бацькоў, мужыкоў і братоў тыс чамі пазаганялі за гэтыя вастрожныя муры, закулі ў кайданы, а за вошта? За тое, што яны не хацелі ўжо больш слухацца насіць свае ярымо, што не хацелі шіха і пакорліва здыхаць з голду, што дамагаліся справядлівасці. Што не хацелі больш сваім потам, крывёю і сьлязамі сваіх пухавчых з голду сям'яў, узбагачаць і карміць тыранаў».

Раптам з-за ўглы выскачыў адзін коннае поліцыі і, размахваючы голымі шаблямі, уліўся ў натоўп. Пачуліся праклёны — крыкі і енкаты патапаных коньмі. зачэрванела на паліцэйскіх шаблях кроў...

Прамаўчыня стаяла яшчэ на скрыні і нешта гукала, махаючы сьціснёным кулаком у напрамку атакуемых паліцыянтаў, але... удар шаблі плашмя па галаве жалезнага паліцыянта, і яна, абліваючыся крывёю, упала пад ногі каню. У жалівым перагудзе кі-

нуліся ўсе ўцікаць пераварочваючы і душачы адзінаго, а з-заду за імі масавымі здыліся сумірнелі, б'ючы плашмя шаблямі па галавах дагнатых і топчучы разсаражанымі коньмі...

Расправа закончылася. Больш дэсятка мужчын, жанчын і дзяцей з паразьбіненымі галавамі, з паламанымі касцямі пад капітамі коняў ляжалі на вуліцы. Крокам, — у стройных радках, з камісарам наперадзе, з паднятымі горда галавамі варочаліся пераможцы...

А вастрог бяссьлімна шалеў, узіраючыся на крываваую бойню. Ляпелі з дынкам шыбы, гулка гудзеў ад удараў у жалезныя дзьверы камэраў вастрожны будынак і лякаў, дрыжаў ад крыкаў...

Але дарма хапаліся рукі за сталёвыя ваконныя крата, дарэмна білі ў жалезныя дзьверы.

Монны краты, дзьверы і сьценны вастрог... А ён грмыў...
Пераз паўгадзіны ў браму вастрогу ўваходзіў для сумірненьня бунтаўнікоў адзін войска і поліцыі.

В. Таўлай

У ДЭФЭНЗЫВЕ

В. Таўлай — малады пролетарскі паэта Заходняй Беларусі. Член РСМ ЗБ. Прымаў актыўны ўдзел у барацьбе з польскімі фашызмам і беларускім нацыянал-фашызмам. Увельніе вядомай сваім баявым характарам вучнёўскай забастоўкі ў Відавскай беларускай гімназіі ў 1929 годзе. За гэтую забастоўку выдаўся вацянал-фашыстам Астроўскім у рукі польскай паліцыі. Арыштаваны паўторна перад 15 МЮДам, прасядзеў год у турме. Засуджаны фашысцкім судом на катаргу — уцеў у СССР.

Рэд.

Ноч уздысла на твар знілі зброкаў панурых вуалі.

Ціш. Дэфэнзыве. На сэрца дзглі думкі. На думкі — сталь.

Б'ецца сэрца ў грудзях, як прыбой. Кроў — як морскія хвалі. Сэрца! — спакойна! Нас з табой сёньня ў натоў забралі.

Будзь-жа сталёвым. Пачуцьці — адушы!

Гарт — пераногі зарука. Скура нас выведзе з гэтай цішы і — павядзе на музі.

Стане прад намі шпідзяў раз, сьмехам зжывіўшы моры. Хай-жа ўбачыць шпідзеўскі гад невавісьць вашу і гордасьць!

Хвіліна. Падзе загад: «уваць!» Ты — абамлееш ад болю.

Але нашу сталёвую раць на выдахім мы ніколі!!!

Ціха дрыме ноч за акном. Поўнач прайшла маршам. Скура прыдзе і бразьне зашкоч шпіцель — «ошоданік старшы».

Можна. Гатовы. У сэрцы — спакой сталёвы залёг гартаванай. Будзем амаганца! Прымаем бой з вадным насільлем паганым!

Можнае вырваць з грудзей маіх сэрца і даць мне — сьмерць.

1) паліцэйскі чын.

С. Сьвіткі.

Паны балаявалі

Гэта быў першы дзень каталіцкага вайкаля. У адзін камэраў сумыз сядзелі паліцэйскі. Ані аусты хлаба з волі, зніводнае пасылкі...

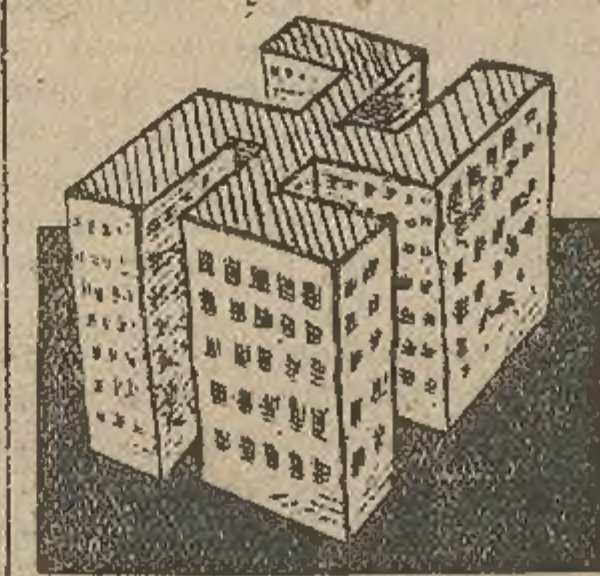
За абедом сэрбалі падкалодку з жэтыяе мукі, — ад акой яшчэ больш падцягвалі жываці, — а вечарам «гаро хавую зупу», якая склалася з літра вады, пяіх гарохавак шалупак і гнілое бульбы. Адным словам ежа была сьвяточная. А пятай гадзіне, як заўсёды, адчыніліся дзьверы і ў камэру ўкашўся, сапучы як корны парсюк, «старшы», паліцэйскі сваімі заплыўшымі ад жыру вачыма взыняў і моўчкі выкаціўся. Загрывелі, заласкалі за вадзі, зьсону, забраггалі ключы і дзень у вастрог скончыўся.

У камэры было ціха ціха... Кожны аб нечым думаў, пераносычыся пэўна на крыльях лятункаў у свае далёкія глудзія вёскі, дзе б-з свайго кармільца пухла з голду сям'я.

Праз адчыненнае ўгары маленькае ваконца з тоўстымі кратамі нэдзе з гораду несёліся ледзь чутныя зыкі оркестры.

Гэта паны сьвяткавалі вайкадзень.

Чуючы гэтыя далёкія зыкі, агнем

Фашысцка-Польшча — турма народаў

кіпела сэрца взыняў. І ў некай сьляпой злосьці некаторыя толькі маней шчымылівалі зубы...

— Вось, везьліца, нап'ўшыся людзкой крыві і сьлёз, тыраны — праборчаў адзіны з паліцэйскімі, сьхадзчы на «прычак».

— Эх, каб гэта іх цяпер у мае рукі, — мімахоў, сьсыскаючы кулакі, «бурчаў ён далей...

*) «Прычак» — нары

Толькі-ж знайце: міленькі такіх выйдзе ў бой сэрці!

Бачу іх! Бату! Княшутры, як прыбой...

Грозна сьцягі шаласьцяць... Родныя! Мілія! З вамі — у бой!!!

— «Pójdziem! Proszę wstać!»

2) «Пойдзем! Уставайце!»

Камэра маўчала... Незавісць не веселячыся паволі апавоўвала ўсіх адпыхаючы сабою ішымі думкі. Пры кожным манейшым волтуку далёкае оркестры взыняе, што ляжыла на «прычак» няспушчонай варажэска з боку а бок, пасылаючы нэдзе ў прастор праклёны... ядвітныя, злыя...

А оркестра грывела паны балаявалі.

II

Раптам двікі крыкі прарэзаў наветра Таварышы! Рагуйце! Б'юць! і далей пачуліся прыдушаныя енкаты...

Усе взыні сарваліся з сьваіх месцаў і кінуліся да вакнаў. Енкаты не сьліся з жаночага аддзету, дзе м'я ішымі былі «сэпараткі» для мужчын. Напэўна, як струны, нервы взыняў гатовы быць покінуць...

Усе дрыжэлі, «Далоў! Прэч з кратамі!» — спалыхала парэхам з вакнаў жанчыны... і грывела сарваліся.

Учапіўшыся за крата вакна, як-бы хотучы іх вырваць з муру, крчалі ўсе, як звар'яцелыя. Крычэл нават на велькіх што. Гэта быў упрост рык раненага зьвера ў клетцы...

Рык напэўна ў грудзях нянавісьці і болю. Палыхалі шыбы... Азіны з взыняў з нейкім дзікім шалам пачаў біць нагамі і кулакамі ў акутны жалезнае дзьверы. Усе змыналася... і шалёныя крыкі сотні гудзеў, і гук удару ў дзьверы, гістарычны плач і сьмех жанчын і зноў сьціснучыся шыбай — у некі нячужыны рык.

Грывнулі трывожныя стрэлы перапахаваных вартунаў, і быццам у адказ на іх пасыпаліся шыбы і з другога, ужо крывінальнага па ішэну, адтуль віхураю вырвалася і пацучылася да крыку паліцэйскіх взыняў дзікае і страшнае: «Сьмерць паном!»

Вастрог гудзеў... Грмыў... сталі наў... Камэра адчынілася і ў яе з рэвольверамі і шаблямі ў руках уварваўся дзікі натоўп ахвістраў, жаўнераў, поліцыі, лейх у узброеных шыльняных і дасоршаў на чале з іспэктарам. Пачуліся нявольнікі крыкі болю, стукат падаючых на падлогу цел... і зьвар'яцелыя выкрыкі ўзброеных...

Брызнула з разьбітых прыкладань і шаблямі голду кроў... Пачалася расправа...

А вастрог яшчэ ўсёйж гудзеў і стагнаў ад крыкаў покуль яны не перайшлі ў глудзі стогны...

Паны распраўляліся...

III

Па камэрах і калідорах вастрогу калідорнікі нахоткі лезьні абмывалі абляпленыя крывёю сьценны скробалі падлогу ад вількіх чорна-чырвоных плямаў...

А ў сырых душных ледях дэжалі няпрытомныя і з паразьбіненымі галавамі, з пакалечанымі тварамі, паламанымі рэбрамі і з пааблізанымі ледзімі і пачынкамі skutay ланцугамі взыні...

Шіха было ў вастрозе... А паны балаявалі...

У ПОЛЫМІ КЛЯСАВАЙ БАРАЦЬБЫ

«Брацьця, за кратамі цёмных вастрогаў,

Брацьця, ня падаіце духам. Вашыя воікі ўздылі ўдалога, Будучь дываць завірухай».

(Непераможны В. Таўлай).

У Заходняй Беларусі пад Польшчай формальна ня існуе ніводнага літаратурнага згуртаваньня, якое-б мела сваю часопіс, свой статут і ішэолёгічна-клясавую пляціформу.

Але гэта не гаворыць за тое, што ўся літаратура Заходняй Беларусі ўваляе сабой адзіны сьцэльны роўны патак, бяз клясавага распастаньня Ніколы.

Пісьменьнікі і поэты гуртуюцца ля пэўных газет розных палітычных партый, арганізацый, напрамкаў і гэта характарызуе іх творчы і палітычны твар.

Літаратуру Заходняй Беларусі можна падзяліць на дзьве асноўныя лініі — два асноўныя напрамкі.

Напрамак рэволюцыйна-кмуністычны, які адлюстроўвае барацьбу пролетарыату і бядняцка-серадняцкай часткі вёскі Заходняй Беларусі.

Гэты напрамак — напрамак актыўнай барацьбы з польскімі фашызмам, за Савецкую Беларусь, за дыктатуру пролетарыату ў Польшчы. Трэба адзначыць, што ні адзін з прадстаўнікоў

гэтага напрамку не ўхіліўся ў вастрожнае долі, амаль кожны адведваў засьпэнак дэфэнзывы, кожны з іх прасідаў на некалькі год у турме ці сідзіць і зараз, як напрыклад, тав. С. Сьвіткі, які за ўдзел у грамадзэ атрымаў 5 год катары, а нядаўна фашысцкі суд прысудзіў яму яшчэ да 4-х год катары. Таму на тэматыцы іхняй творчасці ляжыць адбітак турмы.

Фашысцкая Польшча ў сучасны момант перажывае вастрожны эканамічны крызіс, які пераходзіць у катастрофу. Гэты крызіс усім сваім цяжарам кладзецца на плечы пролетарыату і працоўнага сялянства Заходняй Беларусі. Заходняя Беларусь — колёня польскага фашызму, яна перажывае падвойны ўціск: сацыяльны і нацыянальны. Сёньняшня Польшча — гэта турма народаў. Усе гэта знаходзіць аскравае адлюстраваньне ў творчасці рэволюцыйных поэтаў і пісьменьнікаў Зах. Беларусі.

У найгоршых умовах жыцьця знаходзячыся ў скляпеннях дэфэнзывы, у вільготных турмах яны не безнадзеяцца, — яны поўны рэволюцыйнага запалу, оптымізму. У іх творчасці мы ня знойдзем нотак пэсымізму, упадніцтва.

Творы іх з-за фашысцкіх драк паўскаіх законаў і цэнзуры ня маюць маг-

чымасьці пабачыць сьвет у выглядзе легальнага друкаванага зборніка. Гэты творы папшыраюцца і рукапісным спосабам, ці выдаюцца на шапірографіе, (як напрыклад, поэма «Непераможная» В. Таўлая выданаея КСМ Заходняй Беларусі ў 1928 годзе ў Вілені), ці зьмяшчаюцца ў нелегальных турэмных часопісах, як «Поліцэзак» — рукапісны орган Комуны Гораленскай турмы ці «Політэзэнь» — орган комуны ў Каранове.

Гэтая група рэволюцыйнага літаратурнага маладняка шматлікая (В. Таўлай, Яна Чабар, Зьміотун, С. Сьвіткі, Д. Брова, Ла-Дэ і інш.), але а за таго, што большасць таварышоў сідзіць у турмах, ня мела магчымасьці арганізацыйна аформіцца. І толькі зараз, у сучасны момант утварэньня літаратурнае аб'яднаньне пролетарскіх пісьменьнікаў Заходняй Беларусі накітаў групы польскіх пролетарскіх пісьменьнікаў, якая гуртуюцца навакол часопісу «Месенчнік літэраці» ў Варшаве і заходня-украінскіх прлётарскіх пісьменьнікаў — Вікіна ў Львове.

Пачынаючы з корэспандэнцыі аб сацыяльным і нацыянальным ўціску, аб эксплэатары пачышчымі сьлян, гэтыя таварышы і ў сваіх поэмах, вельшэ, апавяданьнях даюць малюнк, насычаныя зь естам кляса ай барацьбы пролетарыату з буржуазіяй, палітычна заостраныя, актуальныя. Гэтыя

творы мобілізуюць масы працоўных на барацьбу з дыктатурай фашызму.

Так, напрыклад, малады пролетарскі паэт В. Таўлай у поэме «Непераможная» адлюстроўвае працэс паўстаньня Беларускай Грэмалі, падзе гэты малюнак у руху, малюе працэс прабуджэньня клясавай і нацыянальнай самасьвядомасці працоўных Заходняй Беларусі. Поэта пераканаўча гаворыць аб тым, што толькі пад кіраўніцтвам КПЗБ пролетарыят Заходняй Беларусі вываліцца з пад ярма панскай няволі.

Найбольш акрэсьленьня ў сваёй творчасці прадстаўнікі рэволюцыйнай беларускай літаратуры Заходняй Беларусі т. т. Зьміотун, Сьвіткі і інш. кінуты ў фашысцкія турэмныя засьпэнакі іх творы раскіданы ў турэмных рукапісных часопісах. Часам з-за крат гэтай баявай творчасці трапіла ў гушчы працоўных, уздымае іх рэволюцыйны энтузіязм, мобілізуе іх пад сьцягі КПЗБ.

Зусім іншыя настроі нясе ў сваёй творчасці напрамак нацыянал-фашыстаў-прадстаўнікоў беларускай дробнай буржуазіі, буржуазіі і кулацтва.

Група пісьменьнікаў, якія хоць і не ўтвараюць аформленай арганізацыі, але ідэалёгічна накіраванасьць іх твораў ставіць іх на кругім боку барыкад.

Наталія Арсеньева — прадстаўніца буржуазіі, Аўген Бартуль, Хвёдар Іль-Ільшчыц, — актыўныя прадстаўнікі беларускага нацыянал-фашызму — агенты польскага фашызму — дапаможнікі падрыхтоўкі крывавай ітэрвэныі супроць Савецкай Беларусі. Яны

друкуюцца пераважна ў органах офіцэзак Астроўскага, лужкевіча. Іх творчасць носіць выразна рэакцыйны, контр-рэволюцыйны характар. Ідэалёгія і ўсхваляньне слаўнай беларускай «самабэтай душы», ідэалізацыя «слаўнай» мінуўшчыны Беларусі, апавяньне патрыархальна-феадальнай беларускай вёскі — вось мотывы іх творчасці, якая зьвяўляецца зброй беларускай буржуазіі і кулацтва ў барацьбе з нацыянальна-вызваленчым рухам З. Б., у барацьбе з пролетарскай рэволюцыяй. Творчасць гэтых эраднікаў зьвяўляецца сродкам прытульняня клясавай сьвядомасці пролетарыату, зьмянаваньня клясавай барацьбы, прытульняня пролетарскай гільнасьці, для зьмянаваньня вазенай небясьпекі вайны супроць СССР і першую чаргу — БССР.

Перавогі сацыялізму ў БССР, мугтае разгортваньне індустрыялізацыі, шпаркі рост калектывізацыі і зьнішчэньне кулацтва, як клясы — апошні апыр польскага фашызму ў нашай краіне, — нарастаньне прадэсылак рэволюцыйнага крызісу ў Заходняй Беларусі, у Заходняй Украіне і Польшчы адчыняюць перад беларускай пролетарскай літаратурай у З. Б. перспектывы буйнога росквіту.

Пролетарская літаратура Заходняй Беларусі ўжо выйшла на шлях свайго разьвіцьця. Гэты шлях пракладаецца праз поўныя жорсткія клясавыя барацьбы, пераможам з якое выйдзе пролетарыят на чале з КПЗБ.

МІНІМУМУ ПОЛІТВЕДАУ МАКСІМУМ УВАГІ

Падпарадкаваць політвучобу політ- гаспадарчым задачам

Пасобныя зрукі, якія маюцца ў політвучобе на Слуцкай і іншых арганізацыях яшчэ раз падкрэслваюць, што, калі ўмовы перамяшчэння цэнтру вучобы ў брыгаду і падпарадкавання яе політычна-гаспадарчым задачам, політвучоба можа быць наладжана і з'яўляецца лепшым памочнікам у выкананні практычных задач. Аднак, гэта яшчэ толькі пасобныя поспехі.

У большасці арганізацый політвучоба застаецца яшчэ нездавальняюча. Апортуністычная недаацэнка політвучобы, "Старыя песні" аб немагчымасці наладзіць політвучобу ў час уборкі павінны быць рашуча асуджаны.

Мы яшчэ раз патрабуем ад ЦК ЛКСМБ прыняць рашучыя захады да такіх РК КСМ, як Гарадоцкі і інш., якія пуня ігнаруюць настановы аб політмінімуме.

Выязная брыгада „ЧЗ“

Прыклад перадавых—адстаючым

На Слуцкай арганізацыі ЛКСМБ разгарнулася політвучоба, якая ставіць сваёй мэтай неадкладнае ажыццяўленне політмінімуму, узяццю яго з практычнай работы па выкананні політычна-гаспадарчых задач, росту арганізацыі і ахопу політвучобай актыву.

Для падрыхтоўкі падраў прыватных пры вучэбных занятках арганізаваны семінары, якія праводзяцца каля 70 ч. Мобілізавана 25 чалавек на раён для дапамогі колгасам і саўгасам у арганізацыі і правядзенні політмінімуму.

За лепшае правядзенне політмінімуму, з большымі паказчыкамі выканання політычна-гаспадарчых задач, выдадзены сцягі РК КСМ і РК КПБ. На аснове гэтага зараз разгарнулася соц. спаборніцтва між аячэйкамі. Ужо зараз добрыя вынікі. Усе комсамольцы аячэй саўгасу „Іван“ ахоплены політвучобай. Комсамольцы разбіты на два гурткі: напісаных і напісанных.

У гурткі ўцягнута 7 чалавек беспартыйнай моладзі. Ужо распрацавана ў гэтых гуртках 3 тэмы з політмінімуму. Уся вучоба цесна ўзв'язана з выкананнем політычна-гаспадарчых задач. Пасля распрацоўкі пасобных тэм арганізаваліся брыгады для практычнай работы. Брыгады завербавалі ў колгасы 25 гаспадарча. Сабрана дэтарнінова сэх-гас падатку 400 рублёў. Реалізавана пазыкі „Траці рашучы“ на 685 р. Арганізаваны

Паўлоўскі і Мірэвы.

На політзанятках

Брыгада вырашыла поспех

Дзякуючы перамяшчэнню вучобы ў брыгаду, умелае распрацоўкі матэрыялу і ўвазі іх з канкрэтнымі задачамі ў аячэйны колгасу „Ленінскі шлях“ політвучоба наладжана добра. Пасля кожнай распрацаванай тэмы праводзіцца падагульняючая канферэнцыя. Вучоба перанесена ў брыгаду. У гурткі ўцягнута ўся колгасная моладзь. Ужо распрацаваны кантрольны планум ЦБ. Аячэйка выклікае на політбой другую аячэйку намага савету па рашэннях кантрольнага плану ЦК.

В. Барнікоўскі.

„Пяюць старыя песні“

У Гарадоцкім раёне яшчэ нічога не зроблена па ўзв'язанню політмінімуму. У раёне 61 комсамольская аячэйка, але ні ў водвай і ні аячэйка не наладжана політвучоба. У райком КСМ да апошняга часу няма вучоту політвучобы раёну.

З усіх дрэнна таксама наладжана вучоба актыву. Райком КСМ не прыняў дэла гэтага ніякіх захадаў. Некаторыя аячэйкі пачалі вучо

бу аўсім не па тэмах політмінімуму, каліні-валі чытаюць газеты. Усё гэта ў райкоме апраўдваецца старымі песнямі: нібы ў час уборачнай кампаніі не было займання вучобай. Трэба адзначыць, што парт'ячэйкі таксама не дапамагаюць выдзяляць вучобы. Патрэбна рашуча ўдарыць па іх, хто ігнаруе настановы ЦК КСМ аб політмінімуме.

Ляўковіч.

Не дапусьціць зрыву комплектавання комсамольскага аддзялення ВКУ

Комплектаванне комсамольскага аддзялення Вячэрагата камуністычнага ўніверсітэту пад пагрозай зрыву. Выкаваў развэрстку Гаркому толькі адзін колектыў Утыльскай. Астатнія колектывы яшчэ нічога не зробілі. А пасобныя прадаўнікі Гаркому, як тав. Гурвіч, з'яўляюцца неадкладнае комплектавання. Аб гэтым гаворыць факт,

што заявы і анкеты ляжаць у Гаркомі.

Комсамольскае аддзяленне В.Б.У.—адзін з метадаў падрыхтоўкі тэарэтычна падрыхтаваных комсамольскіх кадраў.

Патрэбна, каб Гарком КСМ прыняў усе захады для поўнага комплектавання комсамольскага аддзялення.

Барнікоўскі.

ЛКСМБ адказвае за план 1931 года

500 НЕ АДКАЖУЦЬ ЗА 2000

Да суровай адказнасці сэкратароў Лёзьненскага, Крупскага, Пухавіцкага і Клімавіцкага РК ЛКСМБ, якія не забяспечылі выканання развэрсткі мобілізацыі 2000

Умовы сустрэчы на Белдрэсе павінны быць выкананы

Пасля сустрэчы на Белдрэсе, Асінторп дабіўся некаторага пералому ў сваёй працы. Брыгады пераведзены на гаспадарчы разрахунак у значнай ступені ліквідавана абязлічка і ўраўнілаўка. уведзена прагрэсываючая здымачына што забяспечыла ўзнікненне крывой торпаводчы.

Сёння мы змяшчаем матэрыял з Асінторпу, які сведчыць аб безздейнасці Белдрэсу, Белторпу і пастаўнікоў абсталавання ў выкананні складзеных умоў на сустрэчы.

Ня выканана развэрстка ЦК комсамолу на мобілізацыі 2000 комсамольцаў на торпаводчы.

Белторп павінен прыняць неадкладныя меры, для таго, каб забяспечыць адгрукну торпу Белдрэсу і падрыхтоўку да сезону 1932 году.

ЦБ ЛКСМБ павінен прыняць усе захады, і пад асабістую адказнасць сэкратароў раённых камітэтаў скончыць мобілізацыю 2000 комсамольцаў на торпаводчы да 1-га верасня.

Матэрыял з торпаводчы „Чырвоны сцяг“ і „Міхановічы“ гаворыць аб наяўнасці гаспадарча-політычнага прыву на гэтых заводах. Адпаведныя органы павінны правесці агляд станавішча заводаў і прыцягнуць да адказнасці вінаватых.

План торпаводчы гэтага году павінен быць выкананы за гэта адказвае ЛКСМБ.

Пасля сустрэчы на Белдрэсе

Ня зрываць выканання складзеных умоў

Асінторп паведаміў, што абавязальства, якія ўзялі на сябе спажыву торпа і пастаўнікі абсталавання на сустрэчы з Белдрэсам, не выконваюцца.

Адгрукна торпу іх марудным тэмпам. Будавніцтва ваганяцца не разгарнута, бо Белторп не выконвае мунету па забяспечанню Асінторпу лесаматэрыялам і металам. На выкананні і зменшанні заклад на будыні Маргусіўскім чыгуначным заводам, не адгрукна 45 пляцоўкі Урачыцкім заводам. Падрыхтоўка работ да сезону 1932 году не забяспечаны раб-сілай, не замацалены раёны для вярбоўкі работчы, ЦБ ЛКСМБ да гэтага часу не выкаваў развэрстку на мобілізацыі 600 комсамольцаў на Асінторп.

Торпаводчы не забяспечан адміністрацыйным і тэхнічным кіраваннем. Белторп не выкаваў абавязальства павінуць да канца сезону, намеснік дырэктара Белторпу тав. Бандакова і інжынера т. Маюскага. Адсутнічае ўнутры-

заводскае плянаванне, бо на Асінторп не выслан плянавік.

Падрыхтоўка да сезону не забяспечана максімальнымі тэмпамі. Плян работ няма. Белторп канчаткова не вызначыў кантрольны лічбы на 1932 год, не прыслаў адміністрацыйна-тэхнічных працаўнікоў на падрыхтоўку работ. Паслявае будавніцтва і ацяпленне баракаў зрываецца, бо Белторп не апусьціў неабходных лесаматэрыялаў, а тым больш, што Менскі лесабінт ануляваў нарад Радальдаўскаму заводу на 150 куб. метраў лісаматэрыялаў. Будавнічы сэкрат Белторпу не ачуваецца. Сродкі на асноўнае будавніцтва паступаюць марудна (патрэбна 250-300 тысяч р.). Белдрэс не аплідзіў разунак Асінторпу за пастаўлены торп. Становішча пагражае. На гэтых пытаннях Асінторп просіць редакцыю „ЧЗ“ аказаць дапамогу праз друк і праз пасты „Чырвоны Зьменны“ і „Комсамольскай праўды“.

Дыр. Асінторпу
Белавус-Крывашэў.

Торп-Эльводу

Патрэбна ўмяшанне РСІ.

Міхановічы. Торпаводчы на 25-е жніўня выпрадаваў 6000 тысяч пагадн, што складае 65 проц. сэзоннага задання. Сума торпу праходзіць адзавальна: 3500 тысяч пагадн высушанага торпу ўкладзены ў штабелі, 1500 тысяч пагадн знаходзіцца ў клетках, астатня ў расціле.

Інакш справа з адгрукнай торпу для Эльводу. У жніўні торпаводчы не адгрукну ніводнае тонны, а павінен быў даць 2500 тон. Да гэтага часу не пабудавана вузкая-лейка, бо няма часу тэхнічна кіраваць будавніцтвам. Павуе безгаспадарчасць. Ня зроблена дамба,

Жорстка пакараць анты-сэмітай

Заможнікі антысэміты Малехоўскі В. Малехоўскі К. і Мурашка Н. сістэматычна выдзяляліся над работным аўрэм т. Жабровічам, мобілізаваным на ліквідацыю прыву на торпаводчы „Чырвоны сцяг“.

У час працы гэта група антысэмітаў кідала ў т. Жабровіча торпам, абзываючы яго „жыдам“, „жыдоўскай мордай“ і г. д.

Гэтыя факты праўды антысэмітызму ажсера сьведчаюць аб тым, што клясыя вораг ня сьпіць. Грамадзасць торпаводчы „Чырвоны сцяг“ абурана агіднымі вылакамі здымаў заможнікаў антысэмітаў над т. Жабровічам і патрабуе жорсткага пакарання.

Гр. Хвабвы.

Разгарнулі работу

Да апошняга часу комсамольская аячэйка торпаводчы „Чырвоны сцяг“ не займалася вытворчымі пытаннямі, не праводзіла працы сарод работай моладзі. Комсамольская арганізацыя не расла. Райком забяспечыў распусьці бюро комсамольскай аячэйкі.

У сучасны момант праца ажыжа. Праведзена канферэнцыя работай моладзі па пытаньні ўдэла не ў працы торпаводчы і росту комсамольскай арганізацыі. На канферэнцыі 7 лепшых ударнікаў падалі заявы ў комсамол. Арганізаваны падгрукток і гурток па ліквідацыі няшчэпеннасці.

Крышэва Я

2000 павінны быць дадзены

Да суровай адказнасці тых, хто зрывае забяспечаньне торпаводчы кадрамі

Сэзоннае заданьне па Белторпав, яшчэ не выканана на 44,7 проц. Адна з асноўных прычын прыву—недоход раб. сілы. 2000 комсамольцаў торпаводчы не дадзены. Ня глядзячы на рад папярэджань-

няў, раённым камітэтам комсамолу. ня выканалі развэрстку ЦБ ЛКСМБ неадкладнае ўсёй важнасці таго, што забяспечаньне работачо сілай тарпаводчы прамысловасці ёсьць ударная гаспадарча-політычная задача.

Урокі Койданаўшчыны на ўлічаны Крупскім, Лёзьненскім, Уваравіцкім, Пухавіцкім і Клімавіцкім райкомамі. Крупскі райком накіраваў 13 чалавек, большасць з іх дырэктара, Лёзьненскі 15 чалавек не мобілізаваных паводнага, Уваравіцкі 20 комсамольцаў, мобілізаваных 5. Клімавіцкі замест 40 комсамольцаў даў 18, а Пухавіцкі райком ашчэ не абгава-раваў пытаньне аб мобілізацыі комсамольцаў на торпаводчы.

Паданыя факты сьведчаюць аб опартуністычных адносінах некаторых раённых камітэтаў комсамолу да важнай справы сэзона-нага дна.

Гомельскі, Мавырскі і Лепельскі РК ЛКСМБ якія зразумелі політычную і гаспадарчую важнасць ператварэньня Беларусі ў тарпаводчы Днябас, здохлі выкаваць і перавыкаваць сваё развэрстку.

Неабходна прыняць рашучыя захады адносна тых райкому, якія ігнаруюць і маруднае мобілізацыю 2000 комсамольцаў. Трэба прыняць да суровай адказнасці зрывшчыкаў мобілізацыі комсамольцаў на торп. Дырэктыва партыі і ЦК ЛКСМБ, павінна быць выканана. 2000 комсамольцаў абавязаны працаваць на торпаводчы.

А. Быхаўскі

„Тут вам ня школа“

Больш увагі падрыхтоўцы кадраў

Смалавічы. На торпаводчы „Чырвоны сцяг“ адміністрацыя зрывае вытворчую практыку фаб-завучнікаў влімавіцкай школы. Практыканты працуюць у механічным цеху без усякага кіраваньня, скарыстоўваюцца на дробнай працы і пасылаюцца.

Дырэктар торпаводчы тав. Лойка „вучыць“ практыкантаў. „Тут вам ня школа, лекцыі чытаць ніхто ня будзе, а трэба рабіць, што кажуць. Абавязаны механіка т. Хацкевіча падарыць вытворчую практыку на торпаводчы на выдзельнене.

Такім адносінам да практыкі трэба пакласці канец і бездакладна наварстаць пралушчанае.

Практыканты.

